

ÅRLIG MELDING 2020

Nasjonal koordineringsenhet
for dom til tvungent psykisk helsevern

Om Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern

Nasjonal koordineringsenhets mandat er hjemlet i psykisk helsevernloven § 5-2a. Enheten skal være en administrativ og permanent aktør ved gjennomføringen av dommer til tvungent psykisk helsevern og skal sikre god samhandling mellom helse- og justissektoren. Funksjonen skal være en integrert del av gjennomføring av dom til tvungent psykisk helsevern og et viktig bidrag til sikkerheten og samfunnsvernet. (Prop. 108 L (2011-2012))

Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern skal primært:

- Utarbeide og oppdatere retningslinjer for samhandling ved iverksettelse og gjennomføring av dom på tvungent psykisk helsevern
- Føre register som gir nødvendig oversikt over personer dømt til tvungent psykisk helsevern
- Sørge for at alle parter har den informasjon som er nødvendig for at de lovpålagte oppgavene skal kunne løses på best mulig måte

Nasjonal koordineringsenhet er organisert under Helse Sør-Øst RHF, Oslo universitetssykehus HF, Regional sikkerhetsseksjon. For mer informasjon om enheten, se www.nasjonalkoordineringsenhet.no

Fagrådet

Nasjonalt koordineringsenhet har et fagråd med representanter fra justis- og helsesektoren. Fagrådet har en rådgivende funksjon for driftsrelaterte oppgaver og er høringsinstans ved endringer i den nasjonale retningslinjen. Det årlige fagrådsmøtet ble i 2020 ikke avholdt grunnet pandemien. Det siste avholdte møtet var derfor 11. januar 2019.

Medlemmer av fagrådet pr. 31.12.2020:

Førstestatsadvokat Trude Elisabeth Sparre

Oslo statsadvokatembeter

Førstestatsadvokat Bjørn Kristian Soknes

Trøndelag statsadvokatembeter

Politiadvokat Marthe Kvalsvik Rørstad

Oslo politidistrikt

Jurist og PhD Øyvind Holst

SIFER Sør-Øst

Spesialist i psykiatri Siri Anita Medalen

Helse Førde HF

Spesialist i psykiatri Andreas Georg Kjerstad

Helse Bergen HF

Spesialist i psykiatri Per Ola Rørvik

Universitetssykehuset i Nord-Norge HF

Psykologspesialist Anne Lill Ørbeck

Oslo universitetssykehus HF

Nettside

Koordineringsenhetens nettside inneholder informasjon om særreaksjonen, lovverk og generelt om gjennomføring av dom, samt redegjørelser rundt ulike problemstillinger.

Her finnes også siste versjon av retningslinjen som utfyller lovverket som regulerer etablering og gjennomføring av dom på overføring til tvungent psykisk helsevern, samt mal for utarbeidelse av statusrapporter. www.nasjonalkoordineringsenhet.no

Nasjonal status – tidsbestemt særreaksjon

Pr. 31.12.2020 var 246 pasienter under aktiv gjennomføring av dom til tvunget psykisk helsevern. Det ble registrert 34 nye dommer og 19 opphør.

Tidsbestemt særreaksjon

Regionalt helseforetak	Antall nye domfelte	Antall opphør	Antall aktive totalt*	Antall innbyggere i opptaksområdet**	Antall domfelte pr. 100 000
Helse Nord RHF	5	1	17	482 513	3,52
Helse Midt-Norge RHF	5	1	30	736 668	4,07
Helse Vest RHF	6	3	46	1 121 446	4,10
Helse Sør-Øst RHF	18	14	153	3 050 722	5,01
Totalt	34	19	246	5 391 349	4,56

* Tall pr. 31.12.2020

**Kilde: Statistisk sentralbyrå pr. 31.12.2020

Fordeling med og uten døgnopphold

Regionalt helseforetak	Med døgnopphold	Uten døgnopphold
Helse Nord	16	1
Helse Midt-Norge	19	11
Helse Vest	24	22
Helse Sør-Øst	79	74
Totalt	138	108

Tall pr. 31.12.2020

Det tas forbehold om at de faglig ansvarlige har orientert Nasjonal koordineringsenhet med korrekte opplysninger. Oversikten med/uten døgnopphold endres kontinuerlig.

Domfelte innlagt ved sikkerhetsavdelinger

Regionalt helseforetak	Domfelte innlagt ved regionale sikkerhetsavdelinger	Domfelte innlagt ved lokale sikkerhetsavdelinger
Helse Nord	0	17
Helse Midt-Norge	2	12
Helse Vest	0	14
Helse Sør-Øst	5	53
Totalt	7	96

Tall pr. 31.12.2020

Det tas forbehold om at de faglig ansvarlige har orientert Nasjonal koordineringsenhet med korrekte opplysninger. Oversikten med/uten døgnopphold endres kontinuerlig.

Nasjonal status – tidsbestemt særreaksjon

Med virkning fra 01.10.2016 ble det gjort endringer i straffeloven (2005) og psykisk helsevernloven (1999) som fikk betydning for dom på overføring til tvungent psykisk helsevern.

Nasjonale koordineringsenhet har med bakgrunn i dette tilpasset den nasjonale administrative oversikten over tiltalte og domfelte til tvungent psykisk helsevern. Endringene er videre inntatt i «Retningslinje for samhandling ved iverksettelse og gjennomføring av dom på overføring til tvungent psykisk helsevern».

Tidsbestemt særreaksjon

Pr. 31.12.20 var 24 personer med dom på overføring til tvungent psykisk helsevern grunnet gjentatte lovbrudd av samfunnsskadelig eller særlig plagsom art, jf. strl. (2005) § 62 annet ledd.

11 av disse ble gjort rettskraftige i 2020.

Regionalt helseforetak	Antall nye domfelte	Antall opphør	Antall aktive totalt*	Antall innbyggere i opptaksområdet**	Antall domfelte pr. 100 000
Helse Nord	0	2	1	482 513	0,20
Helse Midt-Norge	1	1	3	736 668	0,40
Helse Vest	2	1	5	1 121 446	0,44
Helse Sør-Øst	8	1	15	3 050 722	0,49
Totalt	11	5	24	5 391 349	0,44

* Tall pr. 31.12.2020

**Kilde: Statistisk sentralbyrå pr. 31.12.2020

Tabellen under skisserer den nasjonale oversikten på domfelte som er innlagt med døgnopphold, og de som mottar behandling uten døgnopphold i institusjon.

Av totalt 24 pasienter underlagt tidsbestemt særreaksjon, er 9 av disse innlagt ved lokale sikkerhetsavdelinger.

Regionalt helseforetak	Med døgnopphold	Uten døgnopphold	Domfelte innlagt ved lokale sikkerhetsavdelinger
Helse Nord	1	0	1
Helse Midt-Norge	3	0	0
Helse Vest	2	3	1
Helse Sør-Øst	11	4	7
Totalt	17	7	9

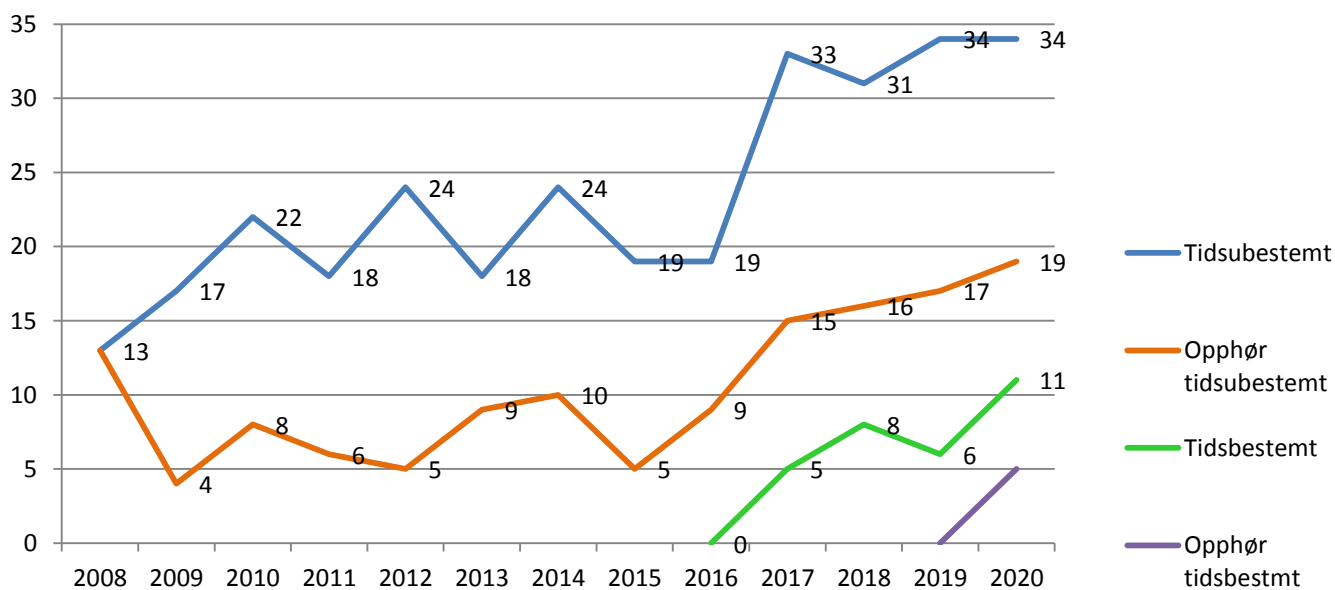
Tall pr. 31.12.2020

Det tas forbehold om at de faglig ansvarlige har orientert Nasjonal koordineringsenhet med korrekte opplysninger.

Oversikten med/uten døgnopphold endres kontinuerlig.

Utvikling

Tabellen viser utvikling på antall nye dommer de siste 12 årene, antall pasienter som har fått opphør av sin dom, samt antall pasienter som har blitt underlagt tidsbestemt tvungent psykisk helsevern. De siste 3 årene viser en jevn, nasjonal økning i aktivitet.

Domfelte uten lovlig opphold i Norge

Pasienter med dom på overføring til tvungent psykisk helsevern som er begjært utvist eller er uten oppholdstillatelse i Norge, er utfordrende for helsevesenet. Disse pasientene har begrensede rettigheter i landet og opptar ofte plasser i sengeposter lenger enn hva som anses som nødvendig ut i fra et samfunnsvern hensyn.

Det vises i denne sammenheng til Prop. 34 L (2014-2015) og Innst. 176L (2014-2015).

Saksbehandlingsrutiner ved utvisning av personer med midlertidig oppholdstillatelse jf. § 67 første ledd bokstav c, permanent oppholdstillatelse jf. utl § 68 første ledd bokstav b og EØS borgere jf. § 122.

Link til veilederen finnes her:

<https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2010-005/>

Oppsummering av året 2020

Året 2020 ble en omstilling for Nasjonal koordineringsenhet, som for så mange andre.

Enheten har stort sett blitt driftet via hjemmekontor og dette har avdekket behov for nye, digitale løsninger og behov. Dette dreier seg blant annet om effektivisering av mottak og sending av post, i tillegg til forenklete løsninger i vårt register som vil kunne bidra til en mer effektiv arbeidshverdag for enhetens ansatte.

Nasjonal koordineringsenhet opplevde en økning i antall henvendelser vedrørende innleggelser etter straffeprosessloven § 188, både fra påtalemyndighet og helseforetakene i 2020.

Enheten fører ikke register eller oversikt på denne pasientgruppen før de eventuelt får en dom til tvungent psykisk helsevern, men har veiledet helseforetakene og satt disse i kontakt med påtalemyndigheten for eventuelle avklaringer rundt innleggelser etter denne paragrafen.

Grunnet koronapandemien har det vært lite ekstern aktivitet i form av foredrag og veiledning, men noe har vært gjennomførbart via digitale plattformer. Enheten hadde et håp om å kunne arrangere et nytt dagsseminar på Gardermoen i løpet av høsten 2020, men ble tvunget til å utsette dette på ubestemt tid.

Nasjonal koordineringsenhet har også revidert og forenklet nettsiden, slik at det skal bli mer brukervennlig og oversiktlig å finne frem til aktuelle dokumenter og informasjon rundt dom til tvungent psykisk helsevern.

Publisert 23.04.2021